

SAJTÓSZEMLE

(Utoljára frissítve: 2017.04.13.)

VÁLTÓÁLLÍTÁS - DIKTATÚRÁK A VIDÉKI MAGYARORSZÁGON 1945-BEN KÖNYVBEMUTATÓ

ELŐZETES

- [MA MUTATJÁK BE A VÁLTÓÁLLÍTÁS - DIKTATÚRÁK A VIDÉKI MAGYARORSZÁGON 1945-BEN CÍMŰ KÖNYVET - KARCFM, HANGOLÓ](#)

TUDÓSÍTÁSOK, CIKKEK

- [KÖNYVBEMUTATÓ 1945-RŐL: A POLITIKAI MÍTOSZOK HELYETT HOGY FESTETT A MINDENNAPI VALÓSÁG - MTI](#)
- [KÉT, AZ ORSZÁG TÖRTÉNETÉT FELDOLGOZÓ KÖNYV JELENT MEG EGYSZERRE A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA GONDOZÁSÁBAN - M1, HÍRADÓ 22:00](#)
- [KÉT, A VIDÉK MAGYARORSZÁGÁNAK TÖRTÉNETÉT FELDOLGOZÓ KÖNYV JELENT MEG EGY IDŐBEN A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA GONDOZÁSÁBAN - KOSSUTH RÁDIÓ, KRÓNKA 22:00](#)
- [KÖNYVBEMUTATÓ A MINDENNAPI VALÓSÁGRÓL 1945-BEN - HIRADO.HU](#)
- [VÁLTÓÁLLÍTÁS 1945-BEN- MÚLT-KOR](#)
- [INNOTÉKA MAGAZIN](#)
- [SZABAD FÖLD](#)
- [ZETAPRESS](#)

ELŐZETES

Részletek

[Ma mutatják be a Váltóállítás - Diktatúrák a vidéki Magyarországon 1945-ben című könyvet](#)

KARCFM, HANGOLÓ - 2017.04.11.

Szereplők: [Galambos István, kutató, Nemzeti Emlékezet Bizottsága](#); [Csikós Gábor, történész](#)

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

TUDÓSÍTÁSOK, CIKKEK

Részletek

[Könyvbemutató 1945-ről: a politikai mítoszok helyett hogy festett a mindennapi valóság](#)

MTI - 2017.04.11.

Budapest, 2017. április 11., kedd (MTI) - A „Váltóállítás - Diktatúrák a vidéki Magyarországon 1945-ben” című kötet politikai mítoszok helyett a mindennapi valóságot kívánja bemutatni az olyan hitviták meghaladásával, mint például hogy 1945 felszabadulás vagy megszállás volt-e Magyarország történelmében - mondták el a kötetet ismertető szakemberek az Akadémián rendezett könyvbemutatón kedden. Stefano Bottoni történész, az Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának munkatársa a „váltóátállítás” kifejezést magyarázva elmondta: ahová a Vörös Hadsereg betette a lábát, ott merőben új irányt vett a történelem, ugyanakkor el kell fogadni, hogy ezt sokféleképpen élhették meg a különböző helyzetű társadalmi csoportok.

A szakember megjegyezte, sokak szerint az emberiség története az erőszak történelme is. Ennek a vizsgált időszakban megjelenő formáit részletesen dolgozza fel a kötet több tanulmánya.

Az erőszak a 20. század közepén nem a második világháborúval kezdődött és nem is azzal ért véget. 1938 és 1949 között kisebb-nagyobb intenzitással folyamatosan

bántalmazták, pusztították, elüldözték az embereket Európa több pontján - mondta a kutató.

Hozzátette: Emilia-Romagnában, abban az észak-olaszországi tartományban, ahonnan ő származik, 1947-ig rendszeresek voltak a politikai gyilkosságok, és köztudott volt, hogy melyik papot vagy orvost, kik és miért öltek meg. Az ukrán-lengyel határon pedig 1943 és 1947 között egyfajta „alacsony intenzitású” népiirtás folyt, amelynek sok százezer áldozata volt.

A szovjet hadsereg katonái által a második világháborúban tömegesen elkövetett nemi erőszakkal a kiadvány több írása foglalkozik. Ez Németország után Magyarországot sújtotta a leginkább. Az Erdély történelmével foglalkozó szakember ugyanakkor elmondta: a Románián 1944 szeptemberében-októberében átvonuló vörös katonákról nincsenek hasonló adatok, az ottani emlékezetben másként maradt meg a szovjet front átvonulása.

A kötet tanulmányainak egy másik csoportja a földreformmal foglalkozik. Ez volt az egyik tényező, amely megteremtette a kommunista diktatúra alapját. A folyamat meglehetősen kaotikus volt: egyszer csak megjelentek „figurák” a falvakban, akik szabad kezet kaptak. Éppen úgy, mint a szovjet katonák egy település elfoglalása után az első három napon: ez szabad rablást jelentett. Ezután jöhetett a viszonylagos konszolidáció, az így kialakult helyzet szentesítése - vázolta a szakember.

Stefano Bottoni a kötetbe gyűjtött tanulmányok érdekéért említette, hogy azoknak a kiszolgáltatott helyzetű társadalmi csoportok szemszögéből vizsgálja a történelmet, amelyekkel 1989 előtt alig, és azután sem eleget foglalkoztak a szakemberek.

Müller Rolf történész, az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárának munkatársa a könyvbemutatón többi között arról beszélt, miként kerülhettek 1945 után szinte minden magyarországi településre meghatározó kommunista funkcionáriusok, miközben ezt a pártot nemrég még üldözték és a tagsága is nagyon csekély volt. A szovjet katonák által elkövetett tömeges nemi erőszakkal kapcsolatban megjegyezte, hogy egyes az amerikai hadsereg által ellenőrzött területeken pedig a szexuális kizsákmányolás különböző formái voltak általánosak.

A szakember elmondta: a kötet tanulmányai „a kommunista dokumentumok hegemoniáját megtörő” új források, például egyházi, közigazgatási iratok, illetve különböző formában fennmaradt személyes visszaemlékezések elemzésével készültek és politikai mítoszok helyett a mindennapi valóságot kívánják bemutatni.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke és Fodor Pál, az Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának (MTA BTK) főigazgatója a könyvbemutatón arról beszélt, hogy a két intézmény

együttműködésének köszönhetően létrejött vidéktörténeti témacsoport munkájának eredménye a Váltóállítás című kötet. A csaknem 800 oldalas kiadványban 25 szerző írása kapott helyet. Az volt a cél, hogy ne legyenek tekintettel az ideológiai elfogultságokra és a jelenből fakadó érzékenységekre.

A rendezvényen bemutatták az MTA BTK új könyvsorozatának, a Vidéktörténetnek az első kötetét is. Az Életvilágok és társadalmi gyakorlatok a 18-20. században című csaknem 400 oldalas kiadványban az etnográfia öt kiemelkedő kutatója, köztük Andrásfalvy Bertalan és Kósa László vall pályafutásáról, további tíz tanulmányban pedig olyan témákat dolgoznak fel a szakemberek, mint például a politikai rendőrség tevékenysége 1945-ben Kecskeméten, Demokratikus önszerveződés vagy presztalinizáció? címmel Jászberény 144 és 1949 közötti történelme, illetve két tanulmány a második világháború utáni székelyföldi elitváltásról, kollektivizálásról.

A köteteket az Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának új, Tóth Kálmán utcai székházában, a Humán Tudományok Kutatóházában mutatták be.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Két, az ország történetét feldolgozó könyv jelent meg egyszerre a Magyar Tudományos Akadémia gondozásában

M1, HÍRADÓ 22:00 - 2017.04.11.

Mv: Két, a vidék Magyarországnak történetét feldolgozó könyv jelent meg egyszerre a Magyar Tudományos Akadémia gondozásában. A négyszáz oldalas Vidéktörténet olyan témákat dolgoz fel, mint például a politikai rendőrség tevékenysége 1945-ben Kecskeméten. A másik könyv a Váltóállítás, a vidéki Magyarországon kibontakozó diktatúrákról szól, a II. világháború utáni időszakban. A kötetek kiadásában közreműködött a Nemzeti Emlékezet Bizottsága is.

Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága: Hogyha azt nézzük, hogy mennyire különböző műhelyek, intézmények vettek ebben részt, tudományos intézetek elsősorban, a Magyar Tudományos Akadémia, egyetemi műhelyek, levéltárak, budapesti és vidéki intézmények, akkor azt gondolom, hogy ez is egy nagyon fontos eredmény.

Kapcsolódó videó (00:18:34-től):

<http://www.mediaklikk.hu/video/hirado-m1-2200-2017-04-11-i-adas/>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Két, a vidék Magyarországnak történetét feldolgozó könyv jelent meg egy időben a Magyar Tudományos Akadémia gondozásában

KOSSUTH RÁDIÓ, KRÓNKA 22:00 - 2017.04.11.

Mv: Két, a vidék Magyarországnak történetét feldolgozó könyv jelent meg egy időben, a Magyar Tudományos Akadémia gondozásában. A négyszáz oldalas Vidéktörténet olyan témákat dolgoz föl, mint például a politikai rendőrség tevékenysége 1945-ben Kecskeméten. A másik könyv, a Váltóállítás, a vidéki Magyarországon kibontakozó diktatúrákról szól, a második világháború utáni időszakban. A kötetek kiadásában közreműködő Nemzeti Emlékezet Bizottsága elnöke, Kiss Réka arról beszélt, a könyvek sok intézmény és szakember együttműködésének köszönhetően születhettek meg.

Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága: Hogyha azt nézzük, hogy mennyire különböző műhelyek, intézmények vettek ebben részt, tudományos intézetek elsősorban, a Magyar Tudományos Akadémia, egyetemi műhelyek, levéltárak, budapesti és vidéki intézmények, akkor azt gondolom, hogy ez is egy nagyon fontos eredmény.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Könyvbemutató a mindennapi valóságról 1945-ben

HIRADO.HU - 2017. 04. 11.

A „Váltóállítás - Diktatúrák a vidéki Magyarországon 1945-ben” című kötet politikai mítoszok helyett a mindennapi valóságot kívánja bemutatni az olyan hitviták meghaladásával, mint például hogy 1945 felszabadulás vagy megszállás volt-e Magyarország történelmében - mondták el a kötetet ismertető szakemberek az Akadémián rendezett könyvbemutatón.

Stefano Bottoni történész, az Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának munkatársa a „váltóátállítás” kifejezést magyarázva elmondta: ahová a Vörös

Hadsereg betette a lábát, ott merőben új irányt vett a történelem, ugyanakkor el kell fogadni, hogy ezt sokféleképpen élhették meg a különböző helyzetű társadalmi csoportok.

Az emberiség története az erőszak történelme is

A szakember megjegyezte, sokak szerint az emberiség története az erőszak történelme is. Ennek a vizsgált időszakban megjelenő formáit részletesen dolgozza fel a kötet több tanulmánya. Az erőszak a 20. század közepén nem a második világháborúval kezdődött és nem is azzal ért véget. 1938 és 1949 között kisebb-nagyobb intenzitással folyamatosan bántalmazták, pusztították, elűldözték az embereket Európa több pontján – mondta a kutató.

Hozzátette: Emilia-Romagnában, abban az észak-olaszországi tartományban, ahonnan ő származik, 1947-ig rendszerezsek voltak a politikai gyilkosságok, és köztudott volt, hogy melyik papot vagy orvost, kik és miért öltek meg. Az ukrán-lengyel határon pedig 1943 és 1947 között egyfajta „alacsony intenzitású” népiirtás folyt, amelynek sok százezer áldozata volt.

A szovjet hadsereg katonái által a második világháborúban tömegesen elkövetett nemi erőszakkal a kiadvány több írása foglalkozik. Ez Németország után Magyarországot sújtotta a leginkább. Az Erdély történelmével foglalkozó szakember ugyanakkor elmondta: a Románián 1944 szeptemberében-októberében átvonuló vörös katonákról nincsenek hasonló adatok, az ottani emlékezetben másként maradt meg a szovjet front átvonulása.

Földreformmal is foglalkozik

A kötet tanulmányainak egy másik csoportja a földreformmal foglalkozik. Ez volt az egyik tényező, amely megteremtette a kommunista diktatúra alapját. A folyamat meglehetősen kaotikus volt: egyszer csak megjelentek „figurák” a falvakban, akik szabad kezet kaptak. Éppen úgy, mint a szovjet katonák egy település elfoglalása után az első három napon: ez szabad rablást jelentett. Ezután jöhetett a viszonylagos konszolidáció, az így kialakult helyzet szentesítése – vázolta a szakember.

Stefano Bottoni a kötetbe gyűjtött tanulmányok érdekéért említette, hogy azoknak a kiszolgáltatott helyzetű társadalmi csoportok szemszögéből vizsgálja a történelmet, amelyekkel 1989 előtt alig, és azután sem eleget foglalkoztak a szakemberek. Müller Rolf történész, az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárának munkatársa a könyvbemutatón többi között arról beszélt, miként kerülhettek 1945 után szinte minden magyarországi településre meghatározó kommunista funkcionáriusok, miközben ezt a pártot nemrég még üldözték és a tagsága is nagyon csekély volt.

A mindennapi valóságot kívánják bemutatni

A szovjet katonák által elkövetett tömeges nemi erőszakkal kapcsolatban megjegyezte, hogy egyes az amerikai hadsereg által ellenőrzött területeken pedig a szexuális kizsákmányolás különböző formái voltak általánosak. A szakember elmondta: a kötet tanulmányai „a kommunista dokumentumok hegemoniáját megtörő” új források, például egyházi, közigazgatási iratok, illetve különböző formában fennmaradt személyes visszaemlékezések elemzésével készültek és politikai mítoszok helyett a mindennapi valóságot kívánják bemutatni.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke és Fodor Pál, az Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának (MTA BTK) főigazgatója a könyvbemutatón arról beszélt, hogy a két intézmény együttműködésének köszönhetően létrejött vidéktörténeti témacsoport munkájának eredménye a Váltóállítás című kötet. A csaknem 800 oldalas kiadványban 25 szerző írása kapott helyet. Az volt a cél, hogy ne legyenek tekintettel az ideológiai elfogultságokra és a jelenből fakadó érzékenységekre.

A rendezvényen bemutatták az MTA BTK új könyvsorozatának, a Vidéktörténetnek az első kötetét is. Az Életvilágok és társadalmi gyakorlatok a 18-20. században című csaknem 400 oldalas kiadványban az etnográfia öt kiemelkedő kutatója, köztük Andrásfalvy Bertalan és Kósa László vall pályafutásáról, további tíz tanulmányban pedig olyan témákat dolgoznak fel a szakemberek, mint például a politikai rendőrség tevékenysége 1945-ben Kecskeméten, Demokratikus önszerveződés vagy presztalinizáció? címmel Jászberény 144 és 1949 közötti történelme, illetve két tanulmány a második világháború utáni székelyföldi elitváltásról, kollektivizálásról.

A köteteteket az Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának új, Tóth Kálmán utcai székházában, a Humán Tudományok Kutatóházában mutatták be.

<http://www.hirado.hu/2017/04/11/konyvbemutato-a-mindennapi-valosagrol-1945-ben/>

Hasonló tartalommal megjelent cikkek:

[webradio.hu - Könyvbemutató 1945-ről: a politikai mítoszok helyett hogy festett a mindennapi valóság - 2017-04-11](#)

[magyaridok.hu - Könyvbemutató: Váltóállítás – Diktatúrák a vidéki Magyarországon 1945-ben - 2017-04-11](#)

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

„Váltóállítás 1945-ben” – hogyan élte meg a vidéki Magyarország az átmenet éveit?

MULT-KOR-HU- 2017.04.12.

A szovjet megszállás és a második világháborút követő évek az erőszak legkülönfélébb formáit hozták el Közép- és Kelet-Európa népei számára. A korszakot azonban csak akkor érthetjük meg teljes egészében, ha elfogadjuk, hogy más és más csoportok különbözőképpen éltek meg e viharos időszakot. 2017. április 11-én a Humántudományok Kutatóházában került sor a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontja és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága által közösen működtetett Vidéktörténeti kutatócsoport két frissen megjelent kötetének bemutatására. A kutatócsoport céljának megfelelően a két kötetben foglalt tanulmányok alapvetően arra a kérdésre keresik a választ, hogy hogyan élte meg a vidéki Magyarország a világegést követő politikai-társadalmi átalakulást.

A Váltóállítás – Diktatúrák a vidéki Magyarországon 1945-ben című tanulmánykötetről szólva Müller Rolf történész, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának kutatója és Stefano Bottoni az MTA BTK Történettudományi Intézetének munkatársa elmondták, hogy az 1945-ös évet gyakran szokás egyfajta „0 évként” értelmezni, hiszen a szovjet hadsereg közép-kelet-európai megjelenésével határozottan új irányt vett a térség történelme. Az események pontos megértéséhez és leírásához azonban mára szükségessé vált a hagyományosnak mondható „Felszabadulás vagy megszállás?” kérdésének meghaladása. Bottoni előadásában kiemelte, hogy el kell fogadni azt, hogy különböző csoportok másképpen éltek meg a vörös katonák ténykedését.

1945 fordulópont mivoltával kapcsolatban azonban felhívták a figyelmet arra is, hogy bár a háború ekkor véget ért, Európa ekkor még csak félúton járt abban a tíz éves periódusban, amelyet a nagy háború mellett, helyi konfliktusok és „mikroháborúk” sorozata jellemezett. A kötetben szereplő tanulmányok épp ezeket a helyi konfliktusokat igyekeznek feltárni a magyar vidék tekintetében. Ennek egyik legmeghatározóbb eleme a szovjet katonák által elkövetett tömeges nemi erőszak kérdése, ami Magyarországon korántsem korlátozódott 1945-re és a frontátvonulás időszakára, hanem még évekkel később is előfordult. Ezzel szemben Romániában – ahol jóval rövidebb ideig zajlottak a hadmozdulatok – a nemi erőszak egyáltalán nem része a megszállással kapcsolatos nemzeti emlékezetnek.

A magyar vidék életét ugyancsak nagyon erősen érintő jelenség volt az úgynevezett földreform kaotikus folyamata. A közös emlékezetben egyszerű földablásként megőrződő események kezdetben valóban minden ellenőrzést és gazdasági racionalitást nélkülöztek. Bottoni megfogalmazása szerint a falvakban egyszer csak megjelentek mindenféle figurák, akik teljesen önkényesen kezdtek el uralkodni a helyiek felett. Rámutatott arra is, hogy Észak-Erdélyben a tulajdonviszonyokba való állami beavatkozás és a földkobzások folyamata lényegében már 1941-42-ben elkezdődött a zsidóság kisemmizésével a magyar középosztály javára. 1945-ben lényegében ugyanaz a folyamat haladt tovább, éppen csak új ideológia került mögé.

A kötet további tanulmányai igyekeznek megvilágítani a kommunista párt 1945 utáni gyors előretörésének okait, nevezetesen azt, hogyan sikerült egy évtizedekig illegalitásban működő mozgalomnak néhány hónap leforgása alatt szinte a legkisebb településeken is saját embereket állítania. Ugyancsak előkerül az egykori nyilasok szerepe, akik jelentős számban léptek át a kommunistákhoz az átmenet éveiben. Más tanulmányok az egyház szerepét is vizsgálják. Müller rámutatott, hogy bár kezdetben az egyház viszonylag érintetlenül tudta átvészelni a megszállást és az átalakulást, addig az alsóbb szinteken már egészen korán elkezdődtek az egyházellenes tevékenységek, amelyek új magatartásformákra kényszerítették az alsópapság tagjait.

A Vidéktörténet 1. Életvilágok és társadalmi gyakorlatok a 18-20. században című kötetet Bárth Dániel etnográfus, az ELTE BTK Folklore Tanszékének tanszékvezetője mutatta be az érdeklődők számára. A kiadvány első részében a hazai néprajztudomány öt kiemelkedő „nagy öregje” foglalta össze, hogyan értékeli a magyar etnográfia fejlődését a 20. század második felében, majd a második részben tíz vidéktörténeti tanulmányt olvashatunk. Ezekben olvashatunk a 18. századi Borsod megyei úrbéri rendezésről és a nemesi birtokfogalom 19. századi alakulásáról is. A 20. századról szóló tanulmányok között helyet kapott Bajcsy-Zsilinszky Endre derecskei működését vizsgáló tanulmány, a Dunakanyarból szovjet munkatáborokba kitelepített német nyelvűek emlékezetével foglalkozó értekezés és a politikai rendőrség 1945-ös kecskeméti tevékenységét bemutató írás is. A kötet két zárótanulmánya azt vizsgálja, hogy Székelyföldön hogyan zajlott az 1945 utáni politikai átalakulás és szovjetizálás folyamata.

<http://mult-kor.hu/valtoallitas-1945-ben-hogyan-elte-meg-a-videki-magyarorszag-az-atmenet-eveit-20170412>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)